

Kulttuurien kohtaamisen keskeisiä käsitteitä

Tämä tuntuunitelma on osa **"Historia opettaa – kohti parempaa huomista" –laukkua.**

Teema: Kulttuurien kohtaamisen käsitteet

Tavoite: konkretisoida kulttuurien kohtaamisen käsitteitä, jotka esitellään kurssin alussa ja joiden avulla havainnollistetaan läpi kurssin eri kulttuurien kohtaamisia

Opetusmenetelmät: stillikuvat, tiedon etsintä, keskustelu

Yhteys opetussuunnitelmaan: Historia, etenkin Maailmankulttuurien kurssi: 'Kulttuurit kohtaavat' (lukio HI6)

Kehitettävät taidot: Analysointi, käsitteiden ymmärtäminen, historiallisten ja nykypäivän tapahtumien samankaltaisuuksien huomioiminen

Kesto: 2 oppituntia x 75 min

Tarvitset: A4 –paperia, internet, muistiinpanovälineet

1. Oppitunti

Toimintaehdotukset:

1. Opettaja jakaa oppilaat 4-5 henkilön ryhmiin ja antaa jokaiselle listan, jossa on seuraavat käsitteet (tai kirjoittaa käsitteet taululle):

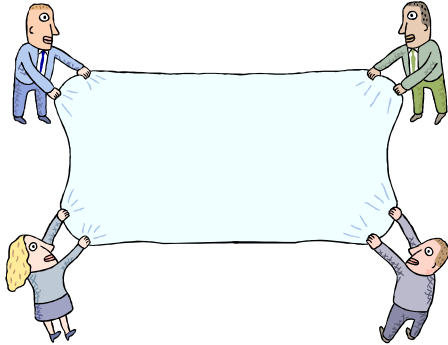
- integraatio
- assimilaatio
- akkulturaatio
- isolaatio
- segregatio

- a) Opettaja pyytää oppilaita selvittämään käsitteiden merkityksen joko käyttämällä oppikirjaa tai internetiä (omien mobiililaitteiden avulla).
- b) Kun kaikki ryhmät ovat löytäneet merkitykset, selvennetään vielä niiden keskeiset erot. Tämän jälkeen jokainen ryhmä valitsee kaksi käsitettä.

→ esim. akkulturaatiossa kaksi kulttuuria saa molemmat **vaikutteita toisiltaan**, assimilaatiossa **toinen sopeutuu** tai pakotetaan sopeutumaan toiseen kulttuuriin/valtakulttuuriin; isolaatio on jonkin kulttuurin/ tiettyyn kulttuuriin kuuluvien ihmisten omaehtoista **eristäytymistä**, segregatio **eristämistä** muista kulttuureista tai valtakulttuurista.

TÄHÄN MENNESSÄ AIKAA ON KULUNUT n. 15 min.

2. Opettaja pyytää oppilaita pohtimaan kaksi fiktiivistä, kuitenkin todellisuuteen perustuvaa tilannetta, jotka havainnollistavat heidän valitsemiaan kahta käsitettä edellä mainituista (integraatio, akkulturaatio, assimilaatio, isolaatio, segregaatio). Havainnollistamisen teknikaksi annetaan stillkuva.

Stillkuva eli pysäytyskuva

Stillkuva on pysäytetty asento tai ihmisten muodostama asetelma, jonka tarkoituksena on esittää jostain tilanteesta tai asiasta olennainen: asetelma, ilmeet ja asennot osoittavat korostetusti roolihahmojen suhtautumista ilmiöön tai yksilöiden suhteita toisiinsa.

TÄHÄN MENNESSÄ AIKAA ON KULUNUT n. 30 min.

3. Jokainen ryhmä esittää yhden stillkuvan kerrallaan. Muut ryhmäläiset kertovat, mitä käsitettä stillkuva heidän mielestään esittää ja mihin kuvan elementteihin heidän tulkintansa perustuu.

Esittävä ryhmä paljastaa ajattelemansa käsitteen vasta sen jälkeen, kun kuvaa on analysoitu. Opettaja voi korostaa, että tulkinnat vaihtelevat sen mukaan, mistä näkökulmasta asiaa tarkastellaan (esim. 'eristäytyminen' vai 'eristäminen').

TÄHÄN MENNESSÄ AIKAA ON KULUNUT n. 50 min.

4. Kun kaikki kuvat on katsottu kertaalleen, niistä valitaan oppilaiden mielestä kolme mielenkiintoisinta ja pyydetään esittämään uudestaan.
5. Uusintakatselukerralla oppilaita pyydetään ryhmissä pohtimaan ja kirjaamaan ylös niitä historiallisia ja nykypäivän tilanteita, joissa ko. stillkuvan havainnollistama tilanne olisi voinut/voisi esiintyä kulttuurien kohtaamisen näkökulmasta. Oppilaat voivat pohtia kysymystä **kotitehtävänä** -> ja valmistella teemasta **n. 2 minuutin suullisen esitelmän** seuraavalle tunnille. Näin aihetta saadaan syvennettyä.

Esimerkkejä

- akkulturaatio = siirtolaisuus ja Pohjois-Amerikan Yhdysvallat 'kulttuurien sulatusuunina'
- assimilaatio = maahanmuuttajavähemmistöjen paine sopeutua valtakulttuuriin = länsimaisen kulttuurin omaksuminen
- isolaatio = eräät Amazonasin ja/tai Papua-Uuden-Guinean alkuperäiskansat; Japani ja Kiina historiansa eri vaiheissa
- segregaatio = juutalaisten ghetot, holokausti; Etelä-Afrikan apartheid; palestiinalaisten nykytilanne

TÄHÄN MENNESSÄ AIKAA ON KULUNUT n. 70-75 min.

Tässä vaiheessa joudutaan todennäköisesti lopettamaan tunti ja ohjeistamaan oppilaita tuomaan muistiinpanonsa mukaan seuraavalle oppitunnille. Niistä jatketaan.

2. Oppitunti

Toimintaehdotukset:

1. Stillkuvien mieleen palauttaminen voidaan tehdä tarvittaessa vielä esittämällä ne kertaalleen tai esittämällä stillkuvista kotitehtävinä tehdyt esitelmät.
2. Kerätään taululle edellisen tunnin lopussa stillkuvista nousseet historialliset tulkinnat. Jokainen ryhmä saa valita niistä yhden, jonka he historisoivat ja kontekstualisoivat oppikirjan ja muun lähdeaineiston avulla.

Samalla heidän pitää antaa stillkuvan henkilöille 'kulttuuriroolitus' (esim. 'tuo henkilö on palestiinalainen, tuo juutalainen', 'tuo henkilö on intiaani, tuo britti' jne.) ja rakentaa roolihaamolle uskottava motiivi, miksi hän toimii tilanteessa stillkuvassa kuvatulla tavalla (sen tiedon perusteella, mitä oppilailla on saatavissa kyseisistä historiallisista kohtaamistilanteista).

TÄHÄN MENNESSÄ AIKAA ON KULUNUT n. 40 min.

3. a) Tämän jälkeen ryhmiä pyydetään pohtimaan, mikä olisi kunkin roolihenkilön puhekupla kussakin tilanteessa.

Jos roolihenkilöitä halutaan vielä syventää tässä vaiheessa, kukin roolihenkilö voi vastata puhekuplassaan seuraaviin kysymyksiin:

- Kuka hän on? (nimi, sukupuoli, ikä, ammatti, etninen/sosiaalinen ryhmä)
- Mitä hän tekee ja miksi?
- Mistä hän unelmoi?
- Mikä estää unelman toteutumisen?
- Mikä olisi hänen ratkaisunsa siihen, että unelma voisi toteutua?

b) Mikä ko. kulttuuripiiriin/piireihin kuuluva esine voisi jollain tavalla kuvata roolihenkilöiden 'ratkaisuyritystä' stillkuvan esittämään 'haasteeseen' ja kenties mahdollistaa unelman toteutumisen? Oppilaat piirtävät A4-paperille (n. 2 min) esineet (1 esine/roolihenkilö), jotka roolihenkilöt esittelevät repliikkinsa yhteydessä (esim. intiaanikulttuurit vs. länsimaat: rauhanpiippu; Kiina vs. länsimaat: tee tai tai-chi –hetki jne.).

TÄHÄN MENNESSÄ AIKAA ON KULUNUT n. 60 min.

4. Stillkuvaryhmien jäsenet esittävät kirjoittamansa puhekuplat menemällä roolihenkilöiden taakse ja sanomalla puhekuplan tekstin ääneen. Samalla voi esitellä piirroksen.

TÄHÄN MENNESSÄ AIKAA ON KULUNUT n. 75 min.

Loppuratkaisu on nyt suunnitellussa mallissa sisällöltään 'kevyt' ja siinä palataan yksinkertaisiin ratkaisuihin, lähes stereotyyppioihin, jotka eivät oikeissa historiallisissa tilanteissa estäneet esim. länsimaiden ekspansiota ja kulttuuri-imperialismia. Oppilaatkin ymmärtävät tämän hyvin.

Loppuratkaisu antaa kuitenkin hauskan ja keventävän päätepisteen muuten teemoiltaan suhteellisen haastavalle prosessille. 'Onnelliset loput' kaikessa historiallisessa epärealistisuudessaankin antavat samalla toivoa siitä, että joskus yksinkertaisilta tuntuvimmat ratkaisut voivat olla toimivimpia. Tärkeintä on se, että ollaan vuorovaikutuksessa – vaikka sitten istumalla yhteisen aterian äärelle! Kohtaaminen on aina joka tapauksessa ensimmäinen askel kulttuuristen ristiriitatilanteiden ratkaisemiselle.

Jatkotehtävä:

Jos teemaa halutaan jatkaa vielä tulevilla oppitunneilla, näkökulmaksi voidaan valita edellisellä tunnilla esille tulleet kiinnostavat unelmat ja niiden toteutumisen haasteet. Näin päästään syvemmälle kulttuurien kohtaamisessa esiintyvien haasteellisten tilanteiden ratkaisuihin.

Tehtävän on suunnitellut historian opettaja Ulla Lehtonen